

Island (102 829 km², 278 000 obyvatel) leží na stejnojmenném ostrově v severním Atlantiku, v oblasti severního polárního kruhu. Přestože se nachází blíz k americké pevnině (Grónsko), je součástí Evropy. Jeho pobřeží je s výjimkou jižního úseku členité, vesměs srázné a fjordové. Většinu ostrova vyplňuje vysoká náhorní plošina, zčásti pokrytá ledovci (12 % plochy Islandu) a obklopená horami (nejvyšší Hvannadalshnúkur, 2 119 m n. m.), z nichž stékají krátké a prudké řeky s mnoha pery a vodopády. Celý ostrov je tvořen jen sopečnými horninami. Aktivní vulkanismus (26 činných sopek) dokládají nejen sopečné erupce (známá Hekla), ale i stovky horkých pramenů a gejzírů. Prameny se využívají k ohřevu vody a k vytápění prakticky na celém ostrově. Občas se vyskytují i zemětřesení. Podnebí Islandu je vlivem Golfského proudu přes svou drsnost a oceánskou proměnlivost mírnější, než odpovídá subpolární poloze ostrova, a okolní moře v zimě nezamrzá. Léto končí přibližně v polovině srpna, od té doby jsou výrazně omezeny všechny služby související s turistikou.

Ostrov objevili v 8. stol. irští mniši a v 9. stol. ho osídlili Vikingové z Norska. V roce 930 je doložen sněm Althing, který je pokládán za nejstarší evropský parlament. Do pol. 13. stol. byl Island kmenovou „republikou“, ale rodové rozpory vedly k uznání nadvlády Norska. Spolu s ním byl Island v roce 1397 včleněn do tzv. kalmarské unie. Po odtržení Norska od unie v roce 1814 zůstal Island v držení Dánska. Autonomii získal v roce 1903. Za 2. světové války se stal významnou základnou britské a později i americké armády, až v roce 1944 vyhlásil plnou suverenitu. Island nemá vlastní armádu, ochranu země garantuje letecká základna NATO, která je poblíž Keflavíku od roku 1951. Tradičním problémem mezinárodních vztahů Islandu je rybolov (klíčové odvětví ekonomiky). Spory o limity teritoriálních vod rybolovu vedly v 70. letech 20. stol. ke konfliktu se Spojeným královstvím, k tzv. tresčí válce a zejména kvůli kvótám v rybolovu nejeví Island zájem ani o vstup do Evropské unie. V roce 1980 byla prezidentkou zvolena ředitelka Národního divadla Vigdís Finnbogadóttir; stala se tak první prezidentkou v evropských dějinách a první ženou světa, kterou do čela státu zvolil lid v přímém hlasování.

Ledová země s horkým tlukoucím srdcem, nevšední minulostí a nadějnou budoucností je stále častěji cílem turistů a Reykjavík se stal místem konání velkých mezinárodních konferencí a shromáždění.

Akureyri

Centrem severní části ostrova je Akureyri, druhé největší město na Islandu, založené u krásného přírodního přístavu. Jeho kuriozitou je nejen nejsevernější golfové hřiště na světě, které má všech osmnáct jamek, ale zejména nejsevernější botanická zahrada světa. Jmenuje se Lystigardurinn, byla založena v roce 1912 a kromě stromů – kterých je jinak na ostrově minimum – si zde můžeme prohlédnout i 400

druhů květin a travin, které na Islandu rostou.

Nedaleko od Akureyri je skanzen **Glaumbaer**, nejstarší z jeho domků byly postaveny už v 18. století. Okolní oblast, zvaná Skagafjörður, je proslavená chovem malých islandských koní.

Bláa Lónid (Modrá laguna)

Geotermální elektrárna u města Grindavík s koupalištěm, zvaným (podle šmolkové modré vody) Modrá laguna, patří k ná-

První islandská vlajka z roku 1897 byla tmavomodrá s bílým křížem – modrá barva symbolizovala vody Atlantského oceánu a bílá led a sníh pokrývající ostrov. V roce 1915 byl do bílého kříže vložen ještě červený, jehož barva představuje oheň ostrovních sopek.

vštevnický nejatraktivnějším místům na Islandu. Koupaliště vlastně využívá „odpadovou vodu“, která má teplotu 40 °C. Vzhledem k tomu, že leží jen asi 15 minut jízdy od největšího letiště v zemi, Keflavíku, je oblíbeným místem poslední zastávky turistů, kteří Island navštěvují. Jako všechno na Islandu je vstup do Modré laguny poměrně drahý.

Geysir

Po celém ostrově se hojně vyskytují geotermální prameny, jejich největší koncentraci představuje oblast Geysir na jihozápadě.

Nejznámější Velký Gejzír dal název všem gejzírům na světě. Vznikl nejspíše ve 13. stol. a bývá považován za vůbec největší gejzír světa. Jeho majestátní erupce, při které tryská voda až do výšky 77 m, jsou v poslední době poměrně vzácné. Mnohem aktivnější je blízký **Strokkurveysir**, který vybuchuje každých 7–10 min. do výšky 25 m.

ledovce na východě ostrova

Rozsáhlé ledovce, jejichž celková rozloha činí 11 252 km², vyplňují značnou část vnitrozemí Islandu a spolu s činnými sopkami vytvářejí nádherné scenerie. Největší z nich, **Vatnajökull**, leží v národním parku Skaftafell. Jeho rozloha 8 300 km² je větší než všech alpských ledovců dohromady. V posledních letech jsou islandské ledovce „v ohrožení“, zčásti vlivem vlastní sopečné činnosti (např. některá jezera v oblasti Vatnajökullu nezamrzají a v roce 1996 vybuchla sopka přímo pod ledovcem), ale především globálním oteplováním. Ledovce dnes ubývají v průměru o metr ročně a po-

kud bude průměrná teplota stoupat podle alarmujících studií, za jedno či dvě století nemusí být po Vatnajökullu ani památky.

Mývatn

Oblast kolem jezera Mývatn, které leží v severní části Islandu, je učiněným rájem pro milovníky přírody. Protože je tu výrazně sušší klima než v ostatních částech deštivého Islandu, žije v okolí velké množství ptáků. K nejnavštěvovanějším místům patří národní park Jökulsárgljúfur, islandský „Grand Canyon“ – nachází se v něm nejen vodopád Dettifoss, ale také dlouhá řada Bizarních skal a překrásných jeskyň. Najdeme tu jak ledové jeskyně, např. Kverkfjöll, tak i jeskyně, v nichž voda doslova vře, jak ji ohřívají místní sopky. Při dalších výletech od bláznivého jezera můžeme navštívit i kráter Hverfell, sírné pole Námaskard nebo lávový labyrint Dimmuborgir.

Reykjavík

Výrony horkých pramenů a sopečných plynů daly název hlavnímu městu Islandu Reykjavíku – Kouřový záliv. Je to paradoxní název; město je zcela bez kouřových zplodin fosilních paliv, protože teplem ho zásobují termální prameny.

Reykjavík je velmi mladým městem, statut města obdržel královským dekretem až v roce 1786 a o 12 let později sem přesídlil Althing, který se dosud schází v Thingvelliru. I proto v Reykjavíku nenajdeme mnoho historických památek, snad jen Národní muzeum s vynikající historickou a archeologickou expozicí nebo moderní kostel Hallgrímskirkja (1940–74), jehož věž se vypíná až do výšky 75 m.

Na šedesáti veřejných místech jsou instalovány sochy a sousoší. Pozoruhodný je monument od sochaře Sigurjóna Ólafssona, vztyčený u příležitosti 1 000. výročí osídlení Islandu, nebo socha *Saemundura s tuleněm* od Ásmundura Sveinssona, která stojí před hlavní univerzitní budovou. Ve městě se nachází i sochařské muzeum.

Návštěvníci také míří k proslavené vile Höfði, která se v roce 1986 stala místem historického setkání Michaila Gorbačova a Ronalda Reagana. Reykjavík je ale především záplava úhledných rodinných domků, mezi nimiž jsou s citem zakomponovány nízkopodlažní činžovní do-

my. Velké červenobílé pruhované budovy jsou tovární haly moderní hliníkářny. Výroba hliníku je energeticky velmi náročná, ale vzhledem k nízké ceně elektrické energie, jakou Island disponuje, nevadí, že se vyčozí surovina – bauxit – dováží.

vodopády

Při toulkách islandskou přírodou provází turistu skoro na každém kroku mohutný hukot řek, dravých bystřin a vodopádů. Tok prudkých říček bývá zpeřten mnoha pery, skalními prahy a kaskádami vodopádů. Největší je **Dettifoss**, ležící na řece Jökulsá v severní části ostrova.

Nikde v Evropě nepadá dolů do hlubin tolik vody jako z Dettifossu. Každou sekundu zde z výšky 44 m proteče až 500 m³ vody (při vyšším stavu) a věčný oblak vodní tříště, který visí nad vodopádem, je vidět z kilometrů vzdálenosti.

Vodopád **Gullfoss** na řece Hvítá se v překladu jmenuje „Zlatý“ a opravdu nabízí podívanou jako na zlatou medaili. Gigantický vodopád je rozdělen

na dva obrovské schody, na nichž voda klesá téměř o 70 m. Před lety existoval projekt výstavby elektrárny, která by využila síly jeho spádu, ale naštěstí pro turisty k tomu nedošlo a vodopád se stále skví ve své plné kráse.

Nejfotohrovanější z islandských vodopádů je čtyřicetimetrový **Seljalandsfoss**. Lze ho totiž obejít po pěšině tak, že se prochází i mezi skálou, z níž padá, a padající vodou.

Geysir (foto I. Brezina)

Sopečná činnost (foto I. Brezina)

Ledovcové útvary na východě ostrova (foto I. Brezina)

Reykjavík – kostel Hallgrímskirkja (foto I. Brezina)